

Obr. 1. Starý vávrovický cukrovar (pohled z tzv. dělnického domu)

Obr. 2. Nový cukrovar z Krnovské ulice od Jaktaře (1960)

Obr. 3. Řezačky v novém cukrovaru (1968)

Sedmdesát let cukrovaru v Opavě – Vávrovicích

SEVENTY YEARS
OF SUGAR FACTORY IN OPAVA – VÁVROVICE

V letošním roce si připomínáme 70 let od zprovoznění nového cukrovaru v Opavě–Vávrovicích, kde byla 31. října 1953 zahájena první řepná kampaň a začala se tak psát jeho novodobá historie. O tom, jakými změnami v průběhu času cukrovar prošel, už bylo napsáno mnoho. Cukrovar od svého „druhého vzniku“ prodělal celou řadou etap rozvoje a organizačních změn. Toto období představuje přes třicet let provozu během éry socialismu, deset let fungování po privatizaci cukrovaru a současnou více než dvacetiletou historii v rukou zahraničního vlastníka.

Již rozhodnutí o výstavbě nového závodu v Opavě–Vávrovicích bylo v kontextu poválečné historie státu a regionu Slezska výjimečné. Jednalo se o jediný nový cukrovar vybudovaný v první pětiletce s jasnou perspektivou dalšího rozvoje. Počátky nového cukrovaru v dobách socialismu reflektovaly ze začátku především požadavky centrálních státních orgánů směřující k zajištění potřeb národního hospodářství a fungování závodu ve složitých poválečných podmínkách reálného socialismu. Zkušenosti prvních kampaní ukázaly na řadu nedostatků, které si vyžádaly nutné změny v technologickém a strojním vybavení. Tento trend se stal do určité míry charakteristickým rysem budoucího vývoje a provází cukrovar až do dnešních časů.

Postupně byly rekonstruovány či modernizovány jednotlivé stanice a technologické celky. Opavský závod byl např. v roce 1957 prvním socialistickým cukrovarem, kde byl zabudován věžový extraktor BMA. Prvenství tehdy patřilo Opavě i v technologii automatického odtahu vápna. Trend rekonstrukcí pokračoval poměrně intenzivně v 70. a 80. letech, kdy byly postupně modernizovány důležité technologické uzly jako např. doprava řepy, stanice řezaček, řízkolisy, vápenka, odparka apod. V druhé polovině 80. let bylo postaveno nové silo na cukr o kapacitě 10 tis. t.

Do období změn po roce 1989 vstupoval vávrovický cukrovar po celé řadě transformací podnikových struktur jako „Cukrovar Opava, státní podnik“. Především odpovědný přístup tehdejšího vedení podniku se snahou o zachování výroby cukru v období nově vznikajícího tržního prostředí vytvořil předpoklad pro další fungování cukrovaru. Tyto snahy vedly ke vzniku a následnému schválení privatizačního projektu. Výsledkem bylo založení akciové společnosti 1. Slezská, a. s. I přes složitou situaci v tomto období nových liberálních podmínek se cukrovar nadále rozvíjel a modernizoval. V roce 1992 byl instalován extraktor DDS (DC 12), který je v provozu dodnes. Byla zvětšena kapacita vápenky. Velmi významným počinem, který vyřešil problematiku odpadních vod v cukrovaru, byl projekt výstavby čistírny odpadních vod realizovaný v letech 1993–1994. Tento projekt a jeho následné etapy intenzifikace provozu dnes zajišťují plnění velmi přísných limitů na vypouštění odpadních vod.

Rozhodnutím majitelů 1. Slezské, a. s., došlo v roce 1998 k prodeji cukrovaru německé společnosti Südzucker a bezprostředně poté k převodu na rakouskou společnost Agrana. Ta v té době

byla již majoritním vlastníkem hrušovanského cukrovaru. 1. ledna 2001 vznikl společný podnik Moravskoslezské cukrovary, a. s., se sídlem v Hrušovanech, Opava získala statut odstředivého závodu.

Vstup významné zahraniční společnosti s dlouholetými zkušenostmi v cukrovarnictví a silným kapitálem se stal příslibem stability, rozvoje a konkurenceschopnosti opavského závodu. Bezprostředně po vzniku nového podniku byla zrealizována významná investice do skladování, balení a expedice cukru. Bylo vybudováno moderní, klimatizované silo na cukr o kapacitě 35 tis. t a zmodernizována třídírna a balírna cukru. Tento záměr jednoznačně směřoval k zákazníkům a k zajištění náročných požadavků průmyslových odběratelů, na které byl a stále je vávrovický cukrovar zaměřen. Trend pokračoval i v dalších letech významnými investicemi do sekundární výroby, především do instalace moderního výkonného třídiče cukru, nové balicí linky moučkového cukru a následně plně automatizované balicí linky pytlovaného zboží pro průmysl. Všechny tyto kroky výrazně přispěly ke zkvalitnění celého systému organizace výroby, managementu kvality a bezpečnosti produktu. Završeny byly v roce 2010 certifikací sekundární výroby dle mezinárodních standardů IFS, v roce 2018 pak včetně primární výroby, která co se týče realizace projektů modernizace a investic rozhodně nezaostávala.

K nejvýznamnějším investicím brzy po výstavbě nového sila patřila kompletní rekonstrukce varny v roce 2003. Jednotlivé stanice byly postupně modernizovány a rozšiřovány i v dalších letech: rozšíření filtrace šťáv v roce 2007, modernizace řízkolisové stanice v letech 2011, 2014 a 2023, instalace nových řezaček v roce 2017. V roce 2021 byla dokončena kompletní modernizace odstředivkové stanice pro A, B a C produkt. Snahy o úspory primární energie a optimalizace procesu výroby napomohly k realizaci jedné z nejvýznamnějších investic posledních deseti let, kterou byla instalace předřazeného stupně odparky v roce 2022.

Několik generací cukrovarníků se během desítek let podílelo na rozvoji nového vávrovického cukrovaru a přispělo k tomu, že dokázal za uplynulých sedmdesát let zpracovat úctyhodných 15 871 491 t řepy. Za to jim všem patří velké uznání.

Popřejme cukrovaru a všem, kteří jsou s tímto místem a děním úzce spjati, mnoho a mnoho dalších úspěšných let.

Michal Chmel, Moravskoslezské cukrovary, s.r.o.

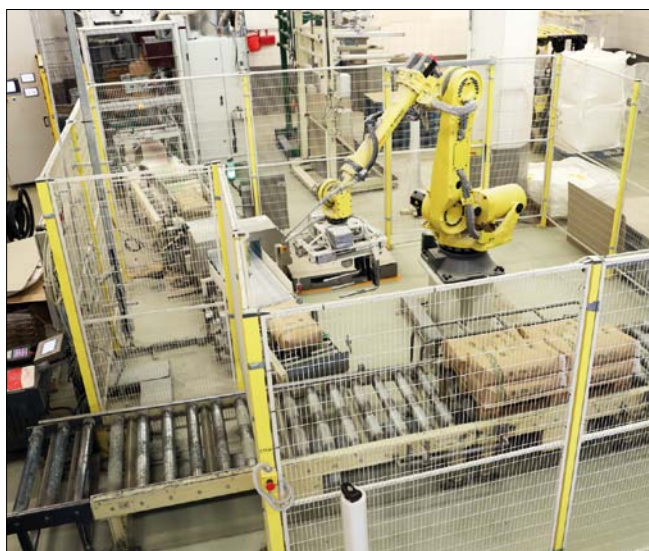
Obr. 4. Z varny cukrovaru (2023)

Obr. 5. Nová odstředivková stanice (2023)

Obr. 6. Automatizované balení výrobků (2023)

Obr. 7. Celkový pohled na cukrovar v současnosti (2022)

